

MIANOWICIE (226) *av*

a, o oraz e jasne (w tym w a 3 r. błędne znakowanie).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. *W sposób oczywisty, wyraźnie mówiąc, jednoznacznie; nominatim Mącz, Calep, Vulg, JanStat, Cn; expresse JanStat; nominaliter, nomine suo Cn (129) : KromRozm III F3; ktory [sędzia] fye ma w tákowych rzeczach dokłádác Práwá piánego/ gdzieby co w poľpolitey vchwale álbo w moderácyey miánowicie opifano nie było GroicPorz k4, n3v; BibRadz II 17b marg; Prot Av; Czemuřz tedy oni tego tytułu ALTISSIMVS Sinowi niechczą pozwoľić/ gdyż miánowicie o thymże Bogu nápiřano: Quoniam tu Dominus altifsimus. SarnUzn D7, G8; RejAp 109; RejPos 256, 271; WujJud 107; O co Pan Bog miánowicie y řrodze przykazał/ áby ludzie do tego piřmá nic řwego nie przydawáli WujJudConf 29; CzechRozm 38, 39, 105, 140, 147v (10); Haeretykowie/ do ořtátney řię á práwie deřperáckiey obrony vćiekli: przác tego/ iż Piotr S. nigdy w Rzymie nie był/ przeto řamo iż tego miánowicie wpiřmie ř. niemáľz. SkarJedn 83; CzechEp 151, 153, 155, 162, 213, 311, 375 [2 r.]; NiemObr 153; KoehMRot B3; ActReg 21, 54, 134, 136; LatHar 157, 204; WujNT 72, 392, 402, 533; SarnStat 87, 152, 591, 875, 1013, 1057, 1204; Częgo ia o was dobrem řumnieniem nie mogę/ Miánowicie powiedźcie gdyřzbym tym zľá drogę. Vľłá ľobie przed Bogiem CzahTr F2.*

W charakterystycznych poľczeniach: mianowicie chwalić, dozwałać, mowić (8), obiecować (2), (na)pisać (opis(ow)ać, pisan) (7), pokazować, (o)powiedzieć (opowiedziany) (3), prosić, rozkazać (rozkazan, przykazać) (5), rozumieć (2), řwiadczyć (2), twierdzić, warować (2), wspominać (wspomnieć) (4), wyrażać, wyrzucać, wyznąć, zakaz(ow)ać (2), zalecać, zganić, zlecony, zwać.

Zwroty: »mianowicie dokłádác« = additare expresse a. expresso JanStat [szyk zmienny] (8): Diar 29; iż te^{go} miánowicie dokłáda Duch řwięty iż iey nie poznał Iozeff/ dokáď nie porodziłá řyná řwego pierworodnego CzechRozm 161, 179; CzechEp 376; SarnStat 28, 443, 600, 990.

»mianować się mianowicie« (1): kto wľkázuie/ y do kogo/ y przez kogo wľkázuie. Abowiem miánuie řie řam miánowicie/ iż to wľkázuie Syn Boży. RejAp 29.

Wyrażenie: »ledwie nie mianowicie« (1): ktory [Ochinus] piřał Dyálog de Poligamia, w ktorym ledwie nie miánowicie chwaleł y zálezal/ iednego Luterřkiego Miniřtrá pořtępek ReszPrz 42.

Szeregi: »jawnie a (i) mianowicie« = publice et per expersum JanStat (2): Tedy to iáwnie á miánowicie řtanowi duchownemu/ do Timotheuřzá piřzác/ rořkázác raczył/ áby káďdy miał pocźciwá maľżonkę řwoię. RejPos 345v; SarnStat 637.

»osobliwie i mianowicie« [szyk 2 : 1] (3): CzechRozm 69; TO téź dokłádamy oľobliwie/ y miánowicie [specialiter et expresse JanStat 113]: iż przerzeczeni Pánowie y řzláchtá Króľeřtwá Polľkięgo/ y řiem Litewřkich Séymy [...]/ kiedy tego bęďdzie potrzebá [...] máię odpráwiác SarnStat 28 [idem] 990.

»wyrażnie a mianowicie« (1): ktorych rzeczy [...] tákże wyrażnie á miánowicie [...] iáko oni chcą nie omienia piřmo ř. CzechEp 108.

a. Imiennie, po imieniu, z nazwy, mówiąc o tej włařnie lub do tej osoby; per nomen PolAnt (54) : LibLeg 11/170; RejKup 14v; ábowiem ktore řlugi [Pan Krystus] do kořćiołá wezwal/ tedy ie řwięty Páweł miánowicie wypiřał KrowObr 36v; Byli [...] policzeni/ [...] káďdy męzczyřná miánowicie z

ofooby fwey/ który iedno miał dwádziefciá lat y wyźlzey á godził fie ku boiowi. *BibRadz Num 1/20*; A z połowice pokolenia Mánásfythow było osrónalfcie tylięcy/ ktorzy byli náznáczeni miánowicie/ áby przyfzli á poftánowili Dawidá Krolem. *BibRadz 1.Par 12/31, Ex 31/2, Num 1/18, 22, 24, 26 (19)*; muśi tedy być Pozew ná mię wydány miánowicie/ *cum causa et cum claufula Iudicialiter responfurus OrzRozm S2v; Mącz 249c; GórnDworz B2*; Nákoniec przyiaćioły fwe w Bogu/ ktorzy iedno iefzczé byli żywi/ káždego miánowicie wfpomináiąc/ Pánu Bogu ie zálecála *SkarŻyw 583, 31; CzechEp 296, 297, 372; CzechEpPORz *4*; Wtory dowod z liftow Páwłá ś. który piřząc do Rzymu/ pozdrawiáiąc bráćią niektorą miánowicie/ Piotrá nie wfpomina *NiemObr 51, 6; Calep 702b; GostGosp 132; LatHar 42, 95, 158, 202, 235 marg, 569, 570*; ťlufźnie fię ich [*heretyków*] (á zwłáfczáz miánowicie wykłętych) Kátholikowie wiárowáć [...] máią *WujNT 76, 187, 3.Ioann 14; SarnStat 484*; przetoź [...] zvpzrzymey chęći przeciw ofobie W. M. mego Mśćiwe^{go} Páná [...] vmyśliłem tego żeglarzá Wiślnego W. M. miánowicie przypifáć *KlonFlis Bv*.

W charakterystycznych połączeniach: mianowicie z osobna (3), z osoby swej (8); mianowicie (wy)liczyć (2), modłę uczynić, mówić, napisać (przypisać, spisać, wypisać, wypisan) (5), naznaczeni, obrani, poruczyć, pozdrawiać (pozdrowić) (2), prosić (3), pytan, wezwać, wspominać (wspomnieć, wspomnianie) (5), wydany, wykłęty, wymienić.

Zwrot: »mianować, nazywać, mienić mianowicie« = vocare nominatim PolAnt, Vulg; appellare nominatim, nuncupare Mącz [szyk zmienny] (2 : 2 : 1): BibRadz Ioann 10/3; Mącz 249c, 254c; CzechEp 371; owce ťlucháią głófu iego: y názywa owce fwe miánowicie WujNT Ioann 10/3.

Szereg: »mianowicie, własnie (a. własnym imieniem)« [szyk 1 : 1] (2): Nuncupo, Zowie/ Mienie/ teź miánowicie á włáfnie mienie. Mącz 254c, 249c.

W przen (1) : A iefliby cie thy dobrodzieyftwá á ty powinności twoie nie ruźzáły/ niechayże cie wźdy ruźzy ftrách á boiaźń/ á thy dekretá kthore wyźlzy iuź ná cię miánowicie pod ofobą tego to bogaczá z vft Páná twego. RejPos 164v.

b. *Z podaniem szczegółów, w odniesieniu do szczegółów (10) : bascha chczialbi wiediecz mianowycie wszitko oczos do Czessarza przyechal. LibLeg 11/31v, 10/115, 11/160; MurzHist C4; A ná końcu łam łpomina/ iż yeft wyele inych rzeczy/ ktore czynił Yezus: ktore by myáły być myánowicie wypifány/ mam zá to iżeby śwyát nyemogł ogárnáć kfyąg tych/ ktoreby piáne być myáły. KromRozm II d2; GroicPorz iiv; BibRadz 4.Esdr 3/36; LatHar 111; Zásię co fye było w pierwfzych Spiłkách miánowicie około Vniiéy opuśćio/ á iednák ku záchowániu téy to Vniiéy bárzo potrzebne było: tedy to ná tym Séymie między łobą [...] Rády łpólnie poftánowili. SarnStat 1013.*

W charakterystycznych połączeniach: mianowicie opowiadać, wiedzieć (wywiedzieć się) (2), wypisany, zachowywać rozkazania.

*Zwrot: »wylczyć mianowicie« (1): ále te wźytkie zfałźzowánia iego [Marcyjona w Nowym Testamencie] wylczył miánowicie *Epiphanius haereti 42. WujNT przedm 15.**

2. *Zwłásczca, szczególnie, przede wszystkim, bardziej niż inne (17) :*

*Połączenia: »a mianowicie« (11): ktorzy [kacerze] [...] wźyftki Symbolá á miánowicie świętego Athánáfego niezboźnie bluźnią *WujJud 73; CzechRozm 261*; A iż to do dijeti naleźy/ co w infzych Nácyach/ á miánowicie w Niemcých gániém/ w wodźie śiedzác winem pełnić *Oczko 28v; LatHar**

109, 476; *WysKaz* 14, 42; áby wízelákie kupie álbo towáry/ którébecy były z Prus/ á miánowicie z Toruniá do Kráková przywieżioné/ były tám w Krákovie złożoné przedawáné *SarnStat* 959, 959, 1184, 1292.

»ale mianowicie« (3): *CzechRozm* 74v, 143; odwodzi od wízego grzechu: ále miánowicie od przebieránia w ofobách; od pomawianá y poładzánia drugich; [...] y od przyśiąg. *WujNT* 784.

»i mianowicie« (1): dzieśięć rzeczy Pánná przenadoftoynieyła wyflawia w Pánu Bogu: Wielmożność/ doftátek/ [...] y miánowicie láfkę y táiemnicę wcielenia Páńkiego. *LatHar* 66.

Szeregi: »mianowicie i najwięcej« (1): ktore [*pożytki duchowne*] ná wielu mieyfc piśmá świętego fá wyrażone/ á miánowicie y naywięcej onych/ ktore mamy opifáne v Ianá w káp: 6. *CzechRozm* 261.

»mianowicie i osobliwie« (2): wízelákie listy y przywileie [...] zá wierné słuźby nádáné ofobam iákiégóźkolwiek ítanu y powołánia będącym/ miánowicie y ofobliwie wízyftkie dániny/ nádánia/ dárowizny wieczné/ dożywoćia/ zaftáwy/ zápiśanie [...] mocnémi y wiecznémi [...] mieć y záchowác chcemy *SarnStat* 1190 [*idem*] 1061.

3. *W funkcji wskaźnika zespolenia; wprowadza uściślenie, wyliczenie, egzemplifikację: ściśle(j), dokładnie(j) mówiąc; czyli, jako to; a więc; na przykład; co następuje; nominatim JanPrzyw, JanStat; signanter JanStat (80) : MurzHist B2; przyzli do niego w Másfá [hetmani] miánowicie Izmáel syn Nátániafzow y Iochánán Syn Káreafzow y Sáráiafz syn Tánehumetá BibRadz 4.Reg 25/23; RejAp [175]; BudNT przedm b3; ZapKościar 1580/4; kiedy rozdzielono między trzech Biškupow [...] rząd wízyftkich zborow/ káźde⁸⁹ zofobná/ nád pewná częściá przekládáiąc: Miánowicie Alexándryfkiemu w Egipcie/ [...] Antyocheńkiemu w Syryiey/ [...] A Rzymfkiemu we Włofzech władzá náznáczyli. NiemObr 58; ActReg 41, 64; LatHar 326; VStáwuiemy/ áby ná Séymie Wálnym káźdého tegodniá w dzień ieden/ miánowicie Wtorkowy/ ípráwy główné Litewfkie Séymowé przez nas fádzone y odpráwowáné były. SarnStat 140, 195; SzarżRytJSzarż nlb 2v.*

Połączenia: »a mianowicie« = *et nominatim JanPrzyw, JanStat; et signanter JanStat (59): BibRadz II 2 marg; Ieiliby fie to wedle mniemánia Chriftyáńskiego miáło o dziewicy rozumieć/ á miánowicie o Máryey Pánnie/ mátcie Iezufowey: co oni íobie zá cud ieden máią: A cófzby to zá cud był? CzechRozm 131; Izali kiedy Chriřtus Pan zákázował wczniom íwym/ onych ceremoniy zakonnych/ á miánowicie/ Obrzeźánia y Sábbátow/ etc? CzechRozm 234v, 66, 75, 132v; gdyź tákie pićie nie wízyftkiém/ ále pewném choróbam tylko/ pomoc może: á miánowicie tym/ przez które ie náturá prowadźi Oczko 22v; ZapKościar 1580/10v, 1582/32v; CzechEp 157, 158, 166, 189, 203 (9); Poczestowałem też ty^m X. K. [...]/ o czymem rozmowę z nim mieć chćiał/ á miánowicie o zwierzchności Papieźá Rzymfkiego NiemObr 24, 4, 27, 31, 47, 76; ReszPrz 42; ActReg 60, 170; czerwone wino będzie cudne/ iedno to vmieć czynić: á miánowicie/ przyf máżywfy iágod bżowych vftálych GostGosp 132; przykádem Świętych Bożych/ á miánowicie S. Ambroźego/ Hieronymá/ Mágdáleny/ Lucyey/ Petronelle/ y infzych/ będąc blifcy śmierci/ ten Sákráment święty przyimuiemy LatHar 202, 81, 120, 199, 245, 285, 328, 681; Zwáfzaczá że ten íeft kořcioł Chriřtuřow prawdziwy/ ktory [...] odieť był od Zydwow/ y przenieřion do Pogánow (á miánowicie do Rzymu) WujNT 393; W Ikoniey wiele Zydwow y Pogánow/ á miánowicie S. Teklę pánnę náwraca WujNT 513, 9, 298, 514, 700; WysKaz 41; JanNKarKoch Gv; SarnStat 12, 13 [2 r.], 117, 164, 201 (15).*

»i mianowicie« (1): ábo kiedy ćmá ludzi rozlicznemi á mierżionemi chorobámi zaráżonych/ do ćiebie się o pomoc ćińnęła: y miánowicie iedná z bialey płći pogánká/ niemoc krwáwą ćierpiąca/ kráiów łzáty twoiey z nádźieią vprzeymą się dotknęła *LatHar* 218.

»jako(by) mianowicie« [szyk 7 : 1] (8): *ZapWar* 1545 nr 2646; *BibRadz Act* 1/15; *CzechRozm* 178, 200; *WujNT* 51, 60, 72; w którym [*w Krakowie*] chcemy *studium* we wśelákich náukách/ iáko miánowicie [*ut pote JanStat* 215] w Theologiiéy/ *in iure canonico*, w Phiíce/ w Práwiéch/ y w inych náukách wśyťkich wyzwolonych *SarnStat* 196.

Synonimy: **1.** jaśnie, jawnie, osobliwie, wyraźnie; **b.** dokładnie, gruntownie; **2.** zwłaszcza.

ZCh